

EN TIDNING FRÅN JORDENS VÄNNER

miljötidningen

NR 4, 2021 || TIDSKRIFT FÖR MILJÖ OCH SAMHÄLLE

EFTER TALET PÅ COP26: KANINDÉ
BESÖKTE JORDENS VÄNNER

TEMA

Skogens försvarare

Sofia Jannok:

”Biologiskt omöjligt att
avskärma sig från naturen”

RAPPORT
FRÅN
COP26

Jordens
Vänner
Friends of the Earth
Sweden

Nuförtiden snubblar man så lätt

Träden här är inte speciellt höga, bergen inte särskilt stora, leran väldigt lerig. På den tiden flög vi fram över mossa, gräs och ris. Det var enkelt att ta sig fram, skogens mysterier fanns att utforska och alla årstider bjöd på sina skatter i min barndoms kvarter.

Nu har landskapet förändrats. Där vi lekte lyktgömmor om vinterkvällarna, badade i pölar bakom rotvältor, besteg berg, byggde kojor och linbanor, spanade efter räven, lagade skogssoppor, klättrade i träd - syns nu en härva av djupa traktorspår, trasig växtlighet och geggamoja. Det är inget roligt landskap att ens promenera i. Nuförtiden snubblar man så lätt.

Ibland önskar jag att träden av fri vilja skulle kunna smita ifrån sitt eget fall, vandra iväg såsom enterna i Sagan om Ringen. Men vad jag märkt kan de inte det, ansvaret att säkra trädens frihet ligger framförallt på oss människor nu. Därför är det hoppfullt att Jordens Vänner i så många år stöttat några av dem som försvarar skogen. I november hade vi glädjen att få besök av Txai Suruí, Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma och Gabriel Uchida från Kanindé, vår partnerorganisation som arbetar för skydd av regnskog och urfolksrättigheter i Rondônia i brasilianska Amazonas. De vet vikten av skogen - även priset på att beskydda den. I det här numret får du möta dem och andra personer som alla har viktiga saker att säga om skogen, och som på ett eller annat sätt strävar efter att

bevara den. Dessutom kommer en rapport från klimattoppmötet COP26 och så presenteras Jordens Vänner nya ordförande, Nastaran och Rikard!

Skogen får här stå för någonting större. Runt hela jorden försvinner den natur som innehåller själva källan till liv. För: Fallor skogen, faller också själva livet.

Lovis Aaröe, redaktör

Detta material är helt eller delvis finansierat av Sida (Styrelsen för Internationellt Utvecklingssamarbete), genom Forum Civ. Sida och Forum Civ delar inte nödvändigtvis de åsikter som framförs. Ansvaret för innehållet är uteslutande författarens.

miljötidningen

Redaktör Lovis Aaröe **Layout** Lovis Aaröe **Ansvarig utgivare** P-O Larsson
Omslagsbild Marcus Oceanlander **Tryck** Ljungbergs Tryckeri **Adress** Box 7048, 402 31 Göteborg
Telefon 031 12 18 08 **E-post** miljotidningen@jordensvanner.se **ISSN** 0282-2113

facebook.com/jordensvanner

twitter: @jordensvanner

jordensvanner.se/miljotidningen
 Vill du hellre läsa digitalt?
 Kontakta oss för en pdf-version

Vill du göra din röst hörd? Skriv en krönika och mejla den till oss

Jordens Vänner är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening som arbetar för miljö och solidaritet – lokalt, nationellt och internationellt. Jordens Vänner är den svenska grenen av Friends of the Earth International, världens största miljöorganisation på gräsrotsnivå med över två miljoner medlemmar. Föreningen värnar om demokrati, folkrörelsearbete och kulturell mångfald.

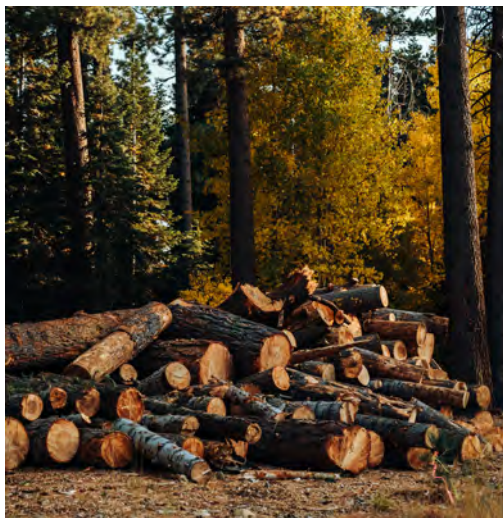

FOTO: Kanindé

TEMA

8

”Ett alternativt avtal skulle skicka ett tydligt meddelande från dem som påverkas mest. Nord kan inte fortsätta ta beslut om oss utan oss.” Txai Suruí

16 | Krönika: Sveaskog och skogsdebatten

8 | Besök från Kanindé

”Skogen är mitt hopp”

12 | Strategier för levande skogar

17 | De skapar ny workshop om skog och klimaträttvisa

18 | Ingen helhetsbild på COP26 Sabrina rapporterar från Glasgow

20 | Nastaran och Rikard - Jordens Vänners nya ordförande

22 | Säkrare kärnavfallsförvar med miljörelsens granskning

23 | Ordförandekrönika ”Höj rösten för världens skogar”

»tema: skogens försvarare

Skogens försvarare

Den enkla definitionen av skog är en area större än 5000 kvadratmeter med träd högre än fem meter, där minst tio procent av ytan täcks av trädkronorna.* Funderar man vidare tenderar begreppet blir mer svårdefinierat. Kan till exempel stadsparker kallas skog? Var går gränsen mellan sly och träd, mellan buske och träd? Räknas plantage? Och om det inte gör det, innebär det att Sverige med sina 0,3 procent urskog* egentligen knappt har någon riktig skog?

Givet att skog kan ha många olika definitioner, men i den här tidningen fokuserar vi framförallt på skogen som betydelsebärande och symbol för ett globalt skeende, nämligen att det runt hela jorden avverkas i en allt högre takt. Skogens funktion reduceras till att tjäna som virkesuttag eller till att plockas bort för att göra plats åt näringsverksamhet. Under COP26 i november skrev Sverige på en internationell deklaration för att stoppa avskogningen i världen. Någon dag senare uttryckte Sveriges chefsförhandlare att detta inte skulle innebära några förändringar inom svenskt skogsbruk. Samtidigt kritiserar det svenska skogsbruket allt hårdare i kombination med det faktum att

hanteringen av skogen är avgörande för huruvida vi kommer att uppnå Parisavtalet eller ej (läs mer i krönikan på sidan 15). Hur kan vi skapa förändring för världens skogar? En god nyhet är att det i det här numret presenteras lösningar, framförda av människor som tänkt mycket kring hur vi kan ta hand om naturen på ett bättre sätt.

Att skydda skogen är för många ett riskfyllt och krävande uppdrag, för vissa förknippat med fara för det egna livet. Brasilien är ett av världens farligaste land för miljöförsvarare* och i november fick vi besök av representanter för vår partnerorganisation Kanindé som verkar i en av landets mest avskogningsdrabbade regioner. Besöket kan du läsa om på sidan 8.

Kampen om skogen är ännu inte avgjord. För, avverkningarna är många, men det är också skogens försvarare.

*FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, FAO

*Nils Ryrholm/Högskolan Gävle

*Naturskyddsföreningen

Ny jordbrukspolicy genomröstad i EU - missgynnar småskaliga jordbrukare

Den 23 november i år röstade EU-parlamentet igenom den nya omgången av CAP (Common Agricultural Policy). Enligt Friends of the Earth Europe och European Coordination Via Campesina är de nya reformerna ett missat tillfälle att skapa en mer hållbar och rättvis jordbrukspolitik.

Istället fortsätter politiken att gynna storskaliga industriella jordbruk med stora negativa konsekvenser för miljö och klimat. Medelstora och småskaliga jordbrukare tillsammans med ekologiska jordbrukare fortsätter att missgynnas.

CAP har också kritiserats för att syssla med greenwashing, då politiken i CAP går emot EU:s miljö- och klimatmål i The Green Deal.

Jordens Vänner stöder kampen för Muonio sameby

FOTO Unsplash

Under 1930-talet kom Muonio sameby att felaktigt klassas som koncessionssameby, vilket bland annat innebär att man behöver tillstånd från Länsstyrelsen för att i särskilda områden bedriva renskötsel.

Tvärtom är Muonio sameby i samma juridiska skydd som andra fjäll- och skogs-samebyar i Sverige och har ett medlemskap i Svenska Samernas riksförbund. Det är en komplexitet som statligt ägda Sveaskog använder sig av när de låter meddela att de inte längre kommer att ha samråd med Muonio sameby. Detta trots att det statliga skogsbolaget i decennier tidigare behandlat och agerat i samråd med Muonio Sameby liksom de haft samråd med andra samebyar.

Jordens Vänner ställer sig bakom Muonio Samebys kamp för att få samma rättigheter som andra fjäll- och skogssamebyar. Jordens Vänner ställer sig även bakom kampen mot Sveaskogs avverkningar i Muonio Sameby.

Skogsfrågan

- nyckel till en annan samhällsutveckling

Skogen är het i debatten. Men det handlar inte bara om enstaka kalhyggen och arter, utan om hela samhällsutvecklingen. Det var kontentan av konferensen om ett systemkritiskt skogsarbete som Jordens Vänner ordnade ihop med NOrdBruk på anrika Lindsbergs kursgård utanför Falun i december.

Här fanns många sakkunniga. Stig-Olov Holm, lektor i ekologi vid Umeå Universitet, klargjorde hur tidsfaktorn gör det till bra klimatpolitik att minska på avverkningarna. Monika Sundström och Nils Fagerberg, själva aktiva skogsbrukare, visade att ett kontinuitetsskogsbruk kan ge skogsägare minst lika bra inkomst som kalhyggen.

Joel Holmdahl, Eva Jonsson och Maximilian Isendahl från NOrdBruk visade hur IKEA och svenska banker köper upp skogsmark i Litauen, samtidigt som EU hejar på. EU vill

också ta kontrollen över svenskt skogsbruk, något NOrdBruk är mycket kritiska till. Stora bolag köper idag upp mark i Östeuropa för odling av skog eller mat eller enbart med markspekulation som syfte. Thorsten Laxvik från Edsele talade för att använda skogen som naturbete och skapandet av verklig landsbygdsutveckling. Han var mycket kritisk till hur bolagen tömmer landsbygden på skog medan bara en bråkdel av värdet blir kvar för lokal utveckling. Höjdpunkten var när Maida Andersson kopplade upp sig direkt från rengärdet utanför Sorsele och

berättade om hur intensiva avverkningar hotar de renskötande samernas basnäring. Vi fick också veta att Greenpeace och Jordens Vänner inlett ett solidaritetsarbete med samebyarna.

En inspirerande helg som uppmuntrade till fortsatt skogskamp och samarbete mellan Jordens Vänner och NOrdBruk, den svenska grenen av småbrukarinternationalen La Via Campesina. [O](#)

Lars Igeland

Rättelse

På sidan 8 i Miljötidningen nr 3 2021 står det att Helsingborgs miljövårdsgrupp som bildades 1972 är grunden för det som nu är Jordens Vänner Helsingborg. Detta stämmer inte, istället är det korrekta att Aktion Stoppa Kärnkraften Helsingborg, som bildades 1975, är den grupp som senare blev Jordens Vänner lokalgrupp i Helsingborg.

Kom på årsmöte 2022!

Vi vill redan nu bjuda in till Jordens Vänner årsmöte 2022. Det kommer att äga rum digitalt **27 april kl. 18-21**. Helgen innan hålls även en förberedande träff på Jordens Vänner kansli i Göteborg. Där finns det möjlighet att

lära känna varandra samt Jordens Vänner frågor. Du kan antingen delta på det ena eller båda mötena. På vår hemsida, www.jordensvanner.se uppdaterar vi med mer information när det närmar sig, håll utkik!

”Skogen är mitt hopp”

- Samtal om kamp, makt och rättvisa när Kanindé besöker Jordens Vänner

De åkte till Glasgow för att föra ut budskapet om situationen i Amazonas. Ändå var Txai Suruí den enda urfolkspersonen som bjudits in att tala på klimattoppmötet COP26. Under sitt efterföljande besök hos Jordens Vänner berättar hon och Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma om varför urfolk världen över måste få vara med där besluten tas.

TEXT Matilda Käll Frisk & Lovis Aaröe

Gäspningarna avlöser varandra när de en måndagsmorgon i november stiger in på Jordens Vänners kansli i Göteborg. Gabriel Uchida, Kanindés kommunikator som också är med på resan, ber om ursäkt för att deras ansikten ser så trötta ut

just idag. Egentligen är de glada över att vara här. Efter tre veckor på resande fot mellanlandar de nu i Sverige i fem dagar för att hälsa på Jordens Vänner - Kanindés partnerorganisation. Syftet med resan var klimattoppmötet i Glasgow, COP26, där Txai Suruí bjudits in att tala på invigningen; "Jorden talar, hon säger till oss att vi inte har mer tid". Efteråt lät inte uppmärksamheten vänta på sig. BBC och The New York Times rapporterade om den unga urfolksaktivisten från Amazonas som talat klarspråk om klimatet inför självaste FN:s generalsekreterare António Guterres och resten av världen. Strax innan Sverigebesöket hörde Vatikanen av sig och bad om ett möte.

Nu är sällskapet ännu tröttare än innan resan; att ständigt försvara sitt hem mot inkräktare är inte direkt vilsamt det heller.

- Vi kämpar, hela tiden kämpar vi, säger Txai Suruí, suckar och rycker på axlarna.

Hon och Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma är båda uppvuxna i Amazonas regnskog i staten Rondônia i Brasilien. Txai tillhör en grupp inom Paiter Suruí-folket och Bitaté är ledare för en grupp inom Uru Eu Wau Wau-folket, han är även son till en av de få överlevande efter folkmordet på Jumafolket under slutet av 90-talet. Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma sysslar dagligen med övervakning av deras territorier samt dokumenterar och anmäler illegala intrång. Många gånger gäller även att fysiskt jaga bort angrifarna.

- FUNAI, den federala polisen som hanterar urfolksärenden, struntar ofta i

"Regeringen representerar oss, vi vill vara i fronten av beslutsprocesserna", Txai Suruí och Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma berättar för Jordens Vänners kansli om situationen med en regering som ständigt motarbetar urfolken. FOTO: LOVIS AARÖE

att rycka in. Då får vi göra deras jobb.

Uppdraget är farligt och hoten för urfolken många, med alltifrån ett krympande demokratiskt utrymme till våldsamma exploatörer och klimatförändringar.

Brasilien är idag ett av de farligaste länderna för miljöaktivister (under 2020 mördades 20 miljöförsvare, 3 av 4 i Amazonas*). Många av dem som mördas är urfolksledare.

- Vi hade en vän, Ari, han mördades. Vi växte upp tillsammans. Han hade fru och barn, hans mor gråter varje gång jag kommer på besök, berättar Txai Suruí.

Pandemin har också varit en stor utmaning; Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma flyttade med hela sitt samhälle till en

isolerad plats där de byggde upp en temporär by att leva i under en period för att undvika smittan. För Txai Suruí och Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma är det också tydligt att klimathotet är ett hot mot hela

tillvaron, något som gjorde sig extra påmint under COP26.

Txai Suruí förklarar:

- Den brasilianska regeringen ignorerar oss. De avger många tomma löften, vi vet att de inte stämmer. Det som faktiskt sker i Brasilien motsäger allt de lovar. Exploatering, folkmord, Marco Temporal (en lag från 1988 som skyddar urfolksterritorier mot avskogning, men som

idag ifrågasätts av den nuvarande regeringen, reds. anm.). De vill ta bort våra rättigheter. Och det är vi, urfolken, som vill skydda regnskogen. Regnskogen är helt avgörande för klimatet. Att skövla den går emot alla klimatlöften.

Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma har länge ▶

"Regnskogen är helt avgörande för klimatet"

suttit tyst men instämmer nu.

- Visst, de skrev på ett avtal, men Brasilien lever inte upp till det. Urfolk gavs inte ens möjligheten att göra sig hörda. Txai representerar inte alla urfolk. Att vi officiellt inte fick delta under COP26 är censurering.

Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma ser det dock som en delseger att fler urfolk än någonsin tidigare var på plats utanför toppmötet för att demonstrera. Hans förhoppning är att delegationen ska vara ännu större vid nästa COP-möte.

- Det visar att vi inte accepterar att den här typen av möten genomförs utan oss. Även om makthavarna inte lyssnar så gör folket det. Men nästa gång måste urfolk få lyfta sina egna berättelser och rättigheter. Vi behöver mer stöd av regeringarna. Vi vill vara med och ta besluten.

En svårighet i arbetet för att bevara sina territorier är samtidigt syn på naturen som en resurs, snarare än en källa till liv som måste vårdas och respekteras. En krock som, menar Txai Suruí, är livshotande för urfolk världen över.

”Vi bor
inte bara i
skogen, vi är
skogen”

- Urfolks relation till skogen är annorlunda. Idén om territorium är annorlunda. För oss finns inga linjer som utgör gränser. När de delade upp våra områden hamnade våra träd plötsligt utanför vårt territorium. Och nu är de borta. Utan våra växter kan vi inte

genomföra våra ritualer. Vi kan inte prata med skogen på samma sätt som vi brukade. Hela vår själ finns i skogen. Förr hade vi plantor som gav oss medicin. Nu får vi inte tag på dem, även vår hälsa påverkas. Våra djur försvinner. Floderna dödask och i floderna finns vår fisk. Vi kan inte kämpa utan att äta. Vi bor inte bara i skogen, vi är skogen.

Hon beskriver hur hon upplever synen på urfolk och skogen utifrån majoritetssamhället som skev:

- Folk tänker på olyckliga människor när de tänker på urfolk. Men staten sätter oss i staden, och där blir vi olyckliga. I skogen är allt gratis, i stan måste vi betala för allt.

Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma håller med och fyller i:

- Skogen är kultur och tradition, det finns så mycket där. Mat, jakt, floden.

Skogen är även viktig för städerna. I Uru Eu Wau Wau´s territorium rinner 17 stora floder som har betydelse för städer i hela Brasilien.

Jordens Vänner och Kanindé har varit partners i över 20 år. Ett samarbete som varit och är viktigt för båda parter.

- Vi är verkligen partners. Jordens Vänner har alltid frågat oss vad vi behöver, istället för att bestämma över vårt arbete, säger Txai Suruí.

De berättar om sådant de kunnat genomföra tack vare stödet; bland annat har de anställt Gabriel Uchida som kommunikatör som sprider nyheter om urfolksfrågor till de stora nyhetskanalerna och så har de köpt in utrustning för övervakning av skogen så att de kan dokumentera illegala intrång och försvara sig mot angripare. De har även startat ungdomsrörelsen Indigenous Youth of Rondônia - ett nätverk med närmare 2000 ungdomar som utbildar varandra i klimaträttvisa och urfolks rättigheter, ett projekt som Txai Suruí är koordinator för och som från början startade för att man skulle kunna stötta varandra under pandemin.

- Vi har möten en gång i veckan, och det är alltid fokus på de ungas frågor, på vad vi vill och behöver. Vi pratar

Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma hoppas på folkets makt när det kommer till klimatfrågan och kampen för urfolks rättigheter: "Även om makthavarna inte lyssnar så gör folket det".

Txai Suruí får chans att berätta för Greta Thunberg om den egna ungdomsrörelsen för urfolk hemma i Rondônia i Brasilien - Indigenous Youth of Rondônia.

mycket om klimatet och utbildning. Vi lär varandra om våra frågor, att unga får mer information är väldigt viktigt.

Ett par dagar efter vår första träff på kansliet befinner sig sällskapet i Stockholm. Flera möten med SIDA och ett tal digitalt tal i EU-parlamentet senare har de en sista anhalt kvar på sitt Sverige-besök. På Mynttorget står hon, liksom varje fredag sedan tre år tillbaka. Txai Suruí och Bitate Uru Eu Wau Wau Juma hinner knappt hälsa på Greta Thunberg innan de omringas av kameror och människor som vill ta del av mötet. Lydigt ställer de upp sig på rad framför Riksdagshuset och låter sig fotas med demonstrationsskyltarna i högsta hugg. Därefter får de chans att prata med varandra.

- Jag bjuder in er, dig och alla andra som är här från Fridays For Future, att besöka oss i Brasilien, Txai Suruí pekar svepande på ungdomarna som står

runtomkring. Greta Thunberg ler och tackar. De fortsätter samtalet omgärdade av kamerablixtar och nyfikna öron, pratar om kolonisering av urfolksterritorier och plötsligt bryter en av åhörarna in:

- Det där hände ju förr i tiden, låt oss inte fastna i det! Nu kan vi istället hjälpas åt att göra klimatet bättre...

Greta Thunbergs blick mörknar, hon avbryter:

- Det du säger är inte sant. Kolonisering och förtryck av urfolk sker fortfarande.

Samtalet återupptas, Txai Suruí berättar om idén med ett alternativt, globalt klimatavtal, formulerat av de grupper som drabbas hårdast av klimatförändringar:

- Vi vet att vi behöver göra mer. Ett alternativt avtal skulle skicka ett tydligt meddelande från dem som påverkas mest. Nord kan inte fortsätta ta beslut om oss utan oss. Det är ett positivt budskap vi måste förmedla - vi, de unga och de mest utsatta. Det handlar inte bara om klimatet. Vi måste kämpa mot rasism. För

jämställdhet. För urfolksrättigheter. Mot kapitalism.

Innan vi tar farväl inför deras hemresa får de frågan om de kommer att kunna vila lite när de kommer hem. Txai Suruí ler svagt, skrattar till.

- Det är flera brasilianska medier som hört av sig, så när vi kommer hem blir det intervjuer och så ska en dokumentärfilmare följa mig ett tag. Men jag är verkligen trött nu.

Kampen för skogen är inget val, utan något som urfolk runt hela jorden helt enkelt tvingas till för sin överlevnad idag. En kamp som många gånger kan tyckas tröstlös och tung. Samtidigt är aktivister som Txai Suruí och Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma inte ensamma, vilket Txai tidigare kommenterade under veckan:

- Idag är det svårt att prata om hopp. Men jag vet att det finns. Skogen är mitt hopp, och att vi är så många som kämpar. ○

* Naturskyddsföreningens rapport "Miljöförsvare under attack", 2019

Låt stå!

Strategier för levande skogar

Samtidigt som skogen blivit en brännhet politisk fråga, är den ett högst konkret fenomen som alla har personliga erfarenheter och känslor kring. Med varsitt sätt att värna naturen i Sverige och Sápmi vill de samma sak – möt musikern Sofia Jannok, fågelviskaren Andris Hansen och forskaren Stig-Olof Holm som alla hoppas på en framtid där skogen får leva.

TEXT Lovis Agestam

UTBLICK

Det dominerande kalhyggesbruket, enorma öde arealer i norr, svemester med fjällvandring, renar som störs så allvarligt att de dör. Debatten om den svenska skogen har aldrig tidigare varit så aktuell som nu. Sofia Jannok är artisten, låtskrivaren och sammen som sedan barnsben sett skogen försvinna, men som också lyckats stoppa avverkning genom att skapa opinion med hjälp av sin musik.

- Jag tror verkligen på folkets makt. Varje människa måste bestämma vilken sida av historien man vill vara på. Inga stora förändringar har kommit på en natt men när man vet att saker är rätt är det bara en tidsfråga innan man får med sig den stora massan. Kruket är bara att vi inte har så mycket tid.

För henne är både skogen och musiken delar av en helhet som inte går att skilja åt.

- Som urfolk är min identitet så väl sammanlänkad med omgivningarna. Man säger liksom inte "nu går vi ut i naturen", för, vart skulle vi gå annars? Musiken är också en del av helheten, jag har den med mig sen jag var barn och jag säger inte att jag sjunger "om naturen", det är snarare att man omges av naturen. Man jojkar de namn som vi gett alla olika platser och ting i omgivningen.

Hon säger att många idag avskärmar sig från naturen genom att till exempel bosätta sig i staden, och att man

då kan inbilla sig att det går att vara självständig från jorden.

- Men det kan man inte, det är biologiskt omöjligt. Det blir en illusion av att man är fristående från omgivningarna.

Med värme berättar hon om sin syn på naturen: den finns överallt, även i staden med planteringar och gräsmattor, i vinden på balkongen, i hennes hund och i träden på den dagliga promenaden längs älven.

- Jag har en favoritplats jag går förbi varje dag med min hund, en liten dunge med björkar intill Ume älv. Mitt i dungen växer en tall, den är lika hög som björkarna och jag undrar så hur den har kommit dit?

Sofia Jannoks röst är stadig och trygg, kanske är det en av de förmågor som gjort henne så omtyckt som sångare. Idag har hon miljontals lyssningar på Spotify. När hennes sameby Luokta-Mávas hotades av avverkning förra året bestämde hon sig för att försöka stoppa det genom att använda sin plattform som artist. Tillsammans med tre andra utarbetades en kampanj, och via Instagram skapades #standwithluoktamávas.

- Jag började med ett inlägg och gensvaret blev enormt, det var helt otroligt.

I ett annat inlägg skrev hon: "Vi talar aldrig om naturen. Vi är den. Det finns inget emellan. Inte ens tid. Vi har alltid varit här. Vi kommer ingenstans ifrån. Som

jojken. Det finns ingen början, inget slut. I samebyn finns det lika många viljor som individer. Men oavsett vad: renen, marken, hemmet skyddar man. Som om det gällde livet. För det är precis det det gör. Har du glömt din plikt, kära granne? @sveaskog vi kan påminna. Om du lyssnar.”

Kampanjen uppmärksammades internationellt och uppropet skrevs under av nästan 30 000 personer Sveaskog drog i november 2020 tillbaka 28 av 30 avverkningsplaner i Luokta-Mávas renbetesområde. Men kampen för att freda resterande naturskogar i hela Sápmi fortsätter.

- Det är viktigt att komma ihåg att det här inte är första gången motståndet lyckas. Berättelsen om Sverige tar inte med alla de gånger som samer har satt sig emot och sagt ifrån. I somras hittade mamma ett tidningsurklipp från 1985, där min morfar går ut i media och säger att han inte kommer att ge sig förrän skogen får stå kvar. De lyckades även den gången.

Stig-Olof Holm är lektor i ekologi vid Umeå universitet

och har länge studerat frågor som rör hållbart skogsbruk.

- Det finns bara en metod för att få företagen att ändra sig, och det är ekonomiska avbräck. Det svenska skogsbruket borde bojkottas.

Och Stig-Olof Holm är inte den som slänger sig med kritik utan att ha en lösning på problemet.

- Man kan inte bara klaga på olika politiska partier, de befinner sig i en sån verklighet där det är så mycket som behöver förändras. Det handlar om ett helt samhällssystem. Men jag har mina idéer för praktiska lösningar, inom ramen för hur det ser ut idag.

Det handlar enligt honom om att skapa variation vid plantering av ny skog. Detta gör man genom att kombinera tall

och gran på samma yta men med större mellanrum, och att istället för att lövröja, det vill säga ta bort lövträd, låta dessa etablera sig mellan barrträden.

- Man kan göra detta utan att vinsterna minskar eller att det kostar mer. Det gör dessutom skogen mer motståndskraftig när det gäller granbarkborreangrepp, skogsbränder eller torka. Tillsammans med andra ►

”Det svenska skogsbruket borde bojkottas”

Sofia Jannok går promenader varje dag med sin hund Ayo. Hon vill att människor ska se hur naturen finns runt omkring dem överallt i vardagen, vare sig man befinner sig på landet eller i stan. FOTO: ELIN BERGE

Stig-Olof Holm äger skog som han låter stå kvar: "Jag anser att jag kan göra en stor insats genom att inte avverka". FOTO: PRIVAT

forskare har jag tagit fram en studie där vi jämfört plantage av enbart tall eller gran, med plantage av båda sorterna. Det visade sig att tall växer fortare tillsammans med gran.

Stig-Olof Holm berättar vidare om hur denna metod binder större mängder koldioxid då träden blir fler.

- Det finns en hel rad med så kallade skogliga ekosystemtjänster som i ett slag skulle kunna förbättras om nån riksdagsledamot skrev en motion om detta.

Även om han många gånger predikat för döva öron, bland annat genom att tala inför riksdagen och skriva remiss till Skogsstyrelsen, tror han att en omfattande förändring är möjlig.

- Den så kallade ädellövskogslagstiftningen i skogsvårdslagen behöver utökas till en mer omfattande blandskogslagstiftning. Kunskapen kring hur man för ett hållbart skogsbruk behöver spridas, och så behöver konsumtionen minska.

Just konsumtionen är någonting Stig-Olof Holm ofta

återkommer till, för om inte den minskar blir det svårt att klara klimatkrisen.

- Pappersproduktionen är Sveriges i särklass största utsläppare av koldioxid, med ungefär 30 miljoner ton om året. För att gå runt ekonomiskt måste skogsägarföreningarna sälja till pappersfabrikerna. Att företagen tjänar mest pengar på att göra papper istället för sågvirke utgör en stor bromskloss till att vi ska få ett hållbart skogsbruk i Sverige. Det som är problemet nu är att vi har tiden att ta hänsyn till.

Själv äger Stig-Olof Holm skog som han sedan 2018, då han läste IPCC:s 1,5-gradersrapport, låter stå kvar.

- Jag röjer inte, jag gallrar inte, jag kalhugger inte, ingenting. Den får bara stå.

För honom var beslutet inte svårt att ta.

- Jag har ju lön från universitet och det finns andra som har svårare att ta ett sånt beslut, så är det ju.

Ja, ett pris på naturen är trots det lukrativa skogsbruket inte helt lätt att sätta. Men Andris "Fågelviskaren" Hansen är en av dem som faktiskt vet hur högt det kan vara på ett personligt plan. Han är uppvuxen i Värmland, där han som barn utforskade skogarna med stor nyfikenhet och förundran. Han berättar om hur han ibland kunde försvinna från sina föräldrar efter att ha blivit uppslukad av en fågel som han bara varit tvungen att följa efter.

- Idag när jag är hemma hos mina föräldrar undviker jag att gå ut i skogarna däromkring, det är för jobbigt.

När Andris Hansen var i tonåren trappades takten på avverkningarna upp. Större och större ytor av det som var hans hem försvann.

- Hela min identitet tillintetgjordes, det var som att nån ryckte ut en del av min själ. Jag visste inte hur jag skulle hantera alla känslor.

Han beskriver det som att han kände sig otroligt vilsen och gick in i en depression.

- Jag har blivit väldigt rotlös, som att delar av mig har tagits bort. Men vem har rätten över marken? Förri i tiden hade man allmänningar, men nu ägs nästan all skog av någon.

"En öken i jämförelse med hur det en gång var"

Nuförtiden försvarar han skogen på de sätt han kan, bland annat genom att engagera sig i olika skogsgrupper som till exempel inventerar rödlistade

arter för att förhindra avverkning. Precis som Stig-Olof Holm nämner han hur plantage och utarmningen av skogen kan vara svår att identifiera, särskilt om den planterade skogen är lite äldre.

- Man märker det framförallt genom att det är mycket tystare eftersom det inte finns lika mycket fåglar längre. Samtidigt finns det nu många fler vildsvin och havsörnar än när jag var liten, bland annat i och med att man förbjudit vissa gifter. Men skogarna som vi ser idag är en öken i jämförelse med hur det en gång var.

Andris Hansen säger att han alltid haft lätt att få kontakt med djur. Under en tung period bodde han i Sörmlands skogar. Där fick han kontakt med en vargflock som rörde sig i området. Han spårade upp dem, snart vågade de sig närmare och närmare. De började komma smygande om nätterna. Han hade sovit ute flera nätter i rad, och mådde så dåligt att han funderade på att ta sitt liv, när han en natt fick besök av en av vargarna.

- Den kom väldigt nära, stod och såg på mig på ungefär tio meters avstånd. Då fick jag tillbaka livskraften, jag kände att det fanns en större mening.

Några år senare togs beslut om att just den här varghanen skulle skjutas, då det konstaterats att den dödat får i området. Andris Hansen kände att han behövde göra något, vargen hade ju räddat livet på honom. Han hade tidigare varit med i TV4 och pratat om sin förmåga att härma fåglar, och tog nu kontakt med kanalen på nytt som lät honom berätta om sina upplevelser med vargarna i Nyhetsmorgon.

- Som jag ser det är folk rädda för naturen. Rädda för kontakten med naturen och rädda för kontakten med sig själva. Om vi inte tillåter känslor, vart hamnar vi då? Vi kan inte bara gå på vetenskapliga fakta. Jag försöker visa att det här också kan vara en sanning. Att se hur allt i naturen är värdefullt och har en själ.

Efter hans medverkan i tv fick varghanen fortsätta leva, och Andris Hansen är, trots det stora mörker som ofta skymtar när det kommer till hanteringen av världens skogar, hoppfull inför framtiden.

- Jag tänker att det just nu är en gammal världsbild som möter en ny, en där vi kan leva i balans med naturen. Vi är i det skiftet. Jag tror att åtminstone en del av mänskligheten kommer att vakna upp.

Och Andris Hansen vill fortsätta använda sina erfarenheter och förmågor till att berätta om skogen såsom han upplever den.

- Det är mitt sätt att jobba för förändring. Jag vill väcka människors känslor för naturen. ○

Andris Hansen vill att människor ska återknyta kontakt med skogen: "Allt i naturen är värdefullt och har en själ". FOTO: PRIVAT

Sveaskog - vad hände sen?

KRÖNIKA

Precis som med Preem, som vann Svenska Greenwashpriset 2019, har 2020 års pris varit en katalysator för att placera statliga skogsbolaget Sveaskog högre upp på miljörelsens och svenska folkets agenda. De vann med motiveringen: "Sveaskog anstränger sig för att framstå som skogsvårdare istället för skogsskövlar. Men att så många röstade på bolaget visar att de inte kan gömma sig bakom gröna hemsidor och ord. Alltför många har sett Sveaskogs skogsbruk i praktiken, där vinstintressen gång på gång går före naturvård, omsorg om biologisk mångfald och klimathänsyn".

TEXT Charlotte Lundqvist, projektsamordnare Jordens Vänner

Vad har hänt i kölvattnet efter prisutdelningen hösten 2020? Sveaskog har haft en tumultartad tid. En serie DN-granskningar under slutet av förra året porträtterade samer och miljörelse i Norrbotten som protesterade mot bolagets avverkningar av gammelskog på renbetesmarker och att skogsbolaget upprepat brutit mot regler för miljöcertifieringen FSC. Samma dag som en av artiklarna publicerades fick deras VD avgå. I april beslutade Sveaskog att hoppa av lobbykampanjen Svenska Skogen, som består av aktörer från svenska skogsindustrin, vilka lagt 150 miljoner på greenwashing med budskapen att skogsbruket ska öka för klimatets skull.

Sveaskogs greenwashing fortsätter dock i egen regi. Strax innan midsommar avslöjade TV4 hur de använt redan sålda skogar för att grönmåla sitt naturvårdsarbete. I våras presenterade de sin hållbarhetsinriktning, en plan utan viljan att lämna kalhyggesstrategin - som är förödande för den biologiska mångfalden - och utan någon som helst ambition om att låta skogen stå kvar som viktig kolsänka i så stor utsträckning som möjligt. Långsiktiga strategier för att stoppa avverkningar i naturskog, och skydd av skogar med höga naturvärden som ännu inte kalhuggits, lyser med sin frånvaro. Detta trots att vi vet att det så kallade boreala skogsbältet

lagrar betydligt mer kol än vi tidigare trott. Svenska skogar är alltså även viktiga globalt i arbetet för 1,5 gradersmålet.

I slutet på maj rapporterade DN att två förundersökningar startats mot Sveaskog för otillbörliga avverkningar. I september anmäldes Sveaskog till miljömärkningen FSC för brott mot urfolksrätten med grunden att de nekat Muonio sameby samråd.

De flesta aktörer som arbetar med skogsfrågor i civilsamhället har länge krävt att regeringen genomför en ändring i Sveaskogs ägardirektiv. Där står avkastningsmålet före alla hållbarhetsmål. Det går inte att låta bli att dra paralleller till 2021 års Greenwashprisvinnare, statliga AP-fonderna, med en målbild där avkastning är överordnat hänsyn till mänskliga rättigheter och miljö.

Med ökad transparens, stopp för avverkning i känsliga skogar och övergång till hyggesfritt bruk i ett nytt ägardirektiv kan i stället den svenska skogen vara föregångare för ett hållbart skogsbruk. Av allt att döma tycks Sveaskog fortsätta med sin greenwashing. Men de har betydligt fler ögon på sig idag. Det blåser i den svenska skogsdebatten. Nu hoppas vi att det ska blåsa ännu mer så att vinden snart kan mojna i en skog som förtjänar att stå kvar. ○

De vill göra skogsfrågan personlig

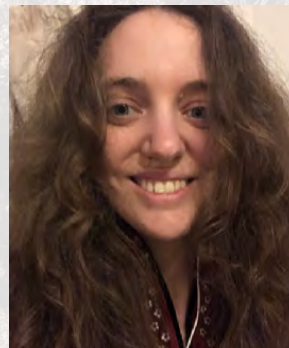
- Och skogsdebatten enklare att källgranska

Säg hej till Ellen och Sofia - två nyblivna medlemmar som just nu tar fram Jordens Vänners nya workshops om skog och klimaträttvisa!

TEXT Matilda Käll Frisk FOTO Privat

Sofia Nyrell

Ellen Sverdrup

Som så ofta i livet var det tillfälligheter som gjorde att de engagerade sig - både tillsammans och i just skogsfrågan. Båda två läser masterprogrammet i tillämpad klimatstrategi vid Lunds Universitet. Ellen Sverdrup bor i Malmö och är statsvetare i grunden. Hon har varit ideellt aktiv på olika sätt inom rättvisefrågor länge och kallar sig sedan ett tag tillbaka även för klimataktivist. Jordens Vänner har funnits i periferin länge men det var först nyligen som hon tog steget och blev medlem.

- Jag gjorde ett grupparbete i skolan om den nya skogsutredningen, där Jordens Vänner var en av remissinstanserna. Vi funderade på att höra av oss och erbjuda oss att skriva ett remissvar men i slutändan hade vi inte energi eller tid att faktiskt ta tag i det.

Istället gick hon så småningom på en av Jordens Vänners introträffar. När hon nämnde grupparbetet och idéerna om skogsutredningen fick hon svaret, "samla

ihop ett gäng så drar vi ihop något!"

På en bussresa med klassen hamnade hon bredvid Sofia Nyrell. De kom in på skogsfrågan och på den vägen är det. Sofia Nyrell har nyligen flyttat från Malmö till Kalmar. Hon är kulturanalytiker och innan hon hoppade på masterutbildningen hade hon arbetat med allt möjligt. Trots att klimatfrågan alltid funnits i bakgrunden har hon tidigare framför allt varit engagerad i HBTQ-frågor och mänskliga rättigheter. Intresset för just skogen har funnits sedan barnsben men konkretiserades när hon och hennes sambo skaffade ett litet torp. Då väcktes intresset för alternativa sätt att odla och bruka skog. Samtidigt började skogen bli en allt hetare samhällsfråga.

- Det är en så oerhört aktuell fråga som det behöver informeras om. Trots att den uppmärksammas så mycket är det är svårt att veta vad som faktiskt är sant. Det finns otroligt mycket lobbyverksamhet kring skogsindustrin.

Ellen Sverdrup håller med.

- Man pratar ofta om skogen som en mirakelkur. Det vi behöver allra först är kunskap.

Jordens Vänners workshops riktar sig framför allt till gymnasie- och folkhögskoleklasser. Workshopen om skog har tre fokusområden - klimat, biologisk mångfald och mänskliga rättigheter med fokus på urfolk.

- Vi kommer ju från universitetsvärlden, med ingången att vi vill bidra med våra kunskaper på något sätt. Så det är mycket ren fakta i workshopen. Men vi försöker ändå att framförallt koppla ihop det stora globala rättviseperspektivet med det lilla - vad är din personliga relation till skogen? Vi vill att frågan ska kännas levande.

Boka en workshop!

Boka en workshop till din skola eller arbetsplats genom att maila workshop@jordensvanner.se eller läs mer på jordensvanner.se.

Rapport från COP26:

I november hölls det 26:e mötet av FN:s klimattoppmöte COP, Conference of the Parties. Jordens Vänners digitala kommunikatör Sabrina Steinbrink var där och berättar nu om sin upplevelse av mötet.

TEXT & FOTO Sabrina Steinbrink

FOTO Friends of the Earth Europe

Välkommen hem Sabrina, har du hunnit landa efter upplevelsen COP26?

Väl tillbaka i Sverige har det varit svårt att landa, resultaten från klimatförhandlingarna diskuteras fortfarande mycket inom nätverket. Det var en otroligt intensiv och stressig period i Glasgow, jag stod mycket i kö, försökte följa typ allt på sociala medier och samtidigt planerade jag möten och samtal med politiker och Sveriges chefsförhandlare.

Ja, vad gjorde du i Glasgow? Hur såg dagarna ut?

Jag var där som representant för Jordens Vänner och som delegat för Friends of the Earth International som hade ackreditering till mötet. Det innebar att jag hade tillträde som observatör och kunde ta del av olika förhandlingar. Däremot var det inte bara covid-19 som ställde till det, hela arrangemanget hade stora brister och logistiken var inte den bästa. Bristen på kommunikation gjorde att ingen riktigt visste vad som skulle hända när och var, flera evenemang ställdes in och stora förseningar uppstod. Som representant för Jordens Vänner och som digital kommunikatör hade jag en ganska uppdelad roll: min uppgift bestod både av att driva Friends of the Earths och Jordens Vänners politiska agenda genom att nätverka och träffa beslutsfattare, och av att rapportera och uppmärksamma mötet via sociala medier, ha kontakt med mina kollegor i Sverige och genomföra intervjuer med journalister.

Dagarna var väldigt långa: jag gick upp halv sju för att träffa FoEI-delegationen över frukosten där vi stämde av vilka som skulle vara i den blå zonen (där de officiella förhandlingarna

ägde rum) och vilka som skulle vara på plats utanför. För att komma in på mötet fick man ibland stå flera timmar i kö, därefter lyssnade jag antingen på förhandlingarna eller på slagord från aktivister ute på gatorna.

Mot kvällen hade vi interna avstämningar med delegationen och det politiska teamet från FoEI uppdaterade om "the nitty and gritty" av förhandlingarna. De gick in på varje liten detalj och analyserade vad det ena eller det andra skulle kunna innebära för framtiden. Dagen avslutades med en sen middag vid nio-, tio-tiden.

Hur är mötet strukturerat och hur funkade det rent praktiskt att delta?

Mötets officiella förhandlingar fanns tillgängliga att ta del av både fysiskt och via livestream. Jag tyckte det var enklare att följa förhandlingarna digitalt istället för att vara där fysiskt - mestadels gjorde jag också det. Ganska knäppt med tanke på att jag reste till Glasgow för att vara på plats. Om man deltog live var det så mycket som stressade: människor som gick eller sprang förbi, skärmar som pushade för kommande evenemang och visade greenwashande reklam (till exempel för en Formel Ett-elbil) och massor av journalister som intervjuade folk överallt.

Den alternativa rörelsen utanför mötet var mycket mer kraftfull. Det arrangerades evenemang både digitalt och fysiskt av COP26 Coalition - ett nätverk av civilsamhällesorganisationer. Där stod arbetet för urfolksrättigheter, jämställdhet och antirasism i fokus för klimaträttsarbetet. Systemkritik och solidaritet med folket var centrala värden. Att delta i dessa evenemang gav mig energi och pepp att kämpa vidare.

"Saknas helhetsbild"

Vilka frågor fick ta plats under COP26? Vilka frågor saknade du?

Under COP diskuterades biologisk mångfald, tekniska lösningar, ungas röst, klimatfinansiering och tidsramar. På de alternativa mötena pratade man om klimaträttsvisa ur olika perspektiv och jag tyckte det var konstigt att de officiella och alternativa frågorna skiljde sig åt så mycket, eftersom vi alla borde prata om samma sak egentligen. Det saknades en helhetsbild och ambition om att knyta ihop de olika delarna.

Vilka personer träffade du?

Som tur var fick jag chans att träffa en stor del av FoE-familjen eftersom vi bodde på samma hotell. Det var underbart att vara med dem i flera dagar och känna att man är en del av en större rörelse. Tillsammans med Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma från vår partnerorganisation i Brasilien träffade vi Sveriges chefsförhandlare Mattias Frumerie och framförde urfolks perspektiv på klimatkrisen med situationen i Rondônia i Brasilien som exempel. Jag är väldigt glad över att det mötet blev av och att Mattias verkligen lyssnade på Bitaté och hans erfarenheter som ung aktivist som lever under ständiga hot. Som representant för Jordens Vänner träffade jag även Lorentz Tovatt (MP) och Malin Björk (V). Vi diskuterade framförallt riskerna med de falska lösningar och snabba "technofixes" som fick stor plats under klimatoppmötet.

Berätta om något särskilt minnesvärt från veckan!

Jag måste nämna flera minnesvärda saker:

- Första dagarna av COP26 kände jag mig helt vilsen och

frustrerad över att allt var så kaotiskt. Det blev mycket bättre under FoEI:s första delegationsmöte där Richard Dixon från FoE Scotland berättade att det är fullt normalt att känna så. Han har varit med på tio COP-möten och känt såhär varje gång.

- Jag blev spontant intervjuad av slovensk TV, de ställde frågor om hållbar klädsel vilket var oväntat och utmanande för mig.

- Jag gick på klimatdemonstration med över 100 000 andra människor, det var en mäktig och helt magisk upplevelse.

Vad tar du särskilt med dig ifrån mötet?

Personligen har jag tagit med mig att internationella möten som dessa är berikande och att de behövs - särskilt fysiska. Jag är djupt imponerad av allas engagemang. Det är historiskt väldigt betydelsefullt att nästan 200 länder är beredda att mötas och prata om klimatet och klimaträttsvisa.

Utifrån ett politiskt perspektiv är det bekymmersamt att höra ännu fler tomma ord, ännu fler politiska greenwash-initiativ och halvrliga ambitioner. Ingen ser bortom sin egen tallrik. Ingen rättvis solidaritet syns bland världens ledare, inget agerande för en helhet som tar hänsyn till ansvar för framtiden.

Kommer du att åka till COP fler gånger?

Jag har lärt mig mycket och fått nya kompisar. Jag kan absolut tänka mig att delta på fler möten. Däremot är min största förhoppning att det inte ska behövas fler COP, att vi ska ha pratat och förhandlat klart - kanske kan det istället för en Conference of the Parties bli en COAP, Conference of Action by the Parties? ○

Nastaran och Rikard - Jordens Vänners nya ordförande!

Nastaran Zargari och Rikard Rudolfsson tillträder som nya ordförande för Jordens Vänner. De valdes in under ett extrainsatt årsmöte den 17 november och blir del av organisationens nya styrelse. Båda två pekar på vikten av folkbildning och inkludering i arbetet för klimaträttvisa och hoppas kunna bidra till att stärka en snabbt växande organisation i en tid där klimatfrågan genomsyrar våra liv på alla plan.

TEXT & FOTO **Lovis Aaröe**

Nastaran Zargari bor i Göteborg där hon studerar till gymnasielärare i samhällsvetenskap. Hon har tidigare varit engagerad i organisationen framförallt inom folkbildningsverksamheten som klimatinformatör och projektet Changemakers. Så här säger hon om det nya förtroendeuppdraget:

- Det som oroar mig är att världen just nu spurtar förbi tregradersgränsen samtidigt som alla människor inte har förutsättningarna för att klara sig i en ny ekologisk verklighet. Som ordförande känns det viktigt för mig att stärka organisationen inifrån och ut så att vi kan fortsätta vara en stark röst som står för en inkluderande klimatomställning.

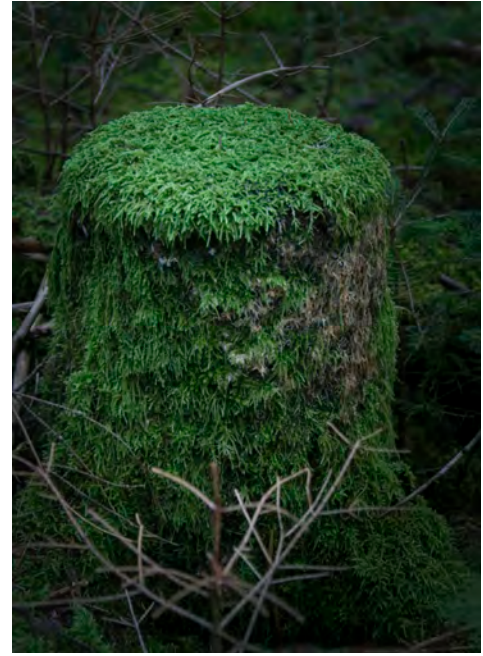
Rikard Rudolfsson bor i Borlänge och jobbar på ABF. Han har varit medlem i Jordens Vänner sedan 2010 och lockas av organisationens demokrati- och folkbildningsfokus. Han sitter sedan tidigare i Jordens Vänners utskott för ett miljövänligt ekonomiskt system och är förtroendevald i styrelsen sedan 2019.

- Jordens Vänner har växt för varje år sen jag blev medlem och vi fortsätter att växa, inte bara till antalet medlemmar, utan även som en röst i opinionen för klimaträttvisa. Som ordförande tycker jag det är viktigt att tillvarata det lokala engagemanget men även att se utveckling av vår rörelse i Sverige och i världen. Solidaritet och kopplingen mellan människa och miljö har stor betydelse för mig; jag tycker inte att de frågorna kan skiljas åt utan jag ser båda som förutsättningar för förändring och förbättring. ○

AKTIVISTEN

“Jag är en spontan konstnärssjäl med 1000 ideer som tröttnat på att vara oproduktiv och vill nu såga, fota och rista in ord. Jag har en praktisk vision om att förbättra för våra minsta lövskogsnyttodjur, de som utgör grunden för levande skogar. Men insekterna dör i rasande takt, det råder bostadsbrist och vi kan ändra på det i våra trädgårdar, parker och närnatur, de har inte tid att vänta 200 år för att nya ihåligheter ska komma, nu behövs lite jävlar anamma a´la skogspunk! Jag vill vara med och skapa en rörelse likt "guerilla gardening" fast snarare "guerilla rewilders" där man går ut i skogen och förvildar den så den passar fler djur och snabbare blir en nyckelbiotop som kan skyddas från avverkning. Gå ut, såga och borra mulm/bohål helst i sjuka & döda träd, sprid inhemska frö- eller sporbomber. Denna lösen är våran list, biologisk brist ska nu få en annan twist!”

Marcus förvildar genom skapande

Marcus Oceanlander tror på förändring genom skapande. Själv gör han konst av naturen när han genom att fota, skriva om och vårda skogen återskapar miljöer såsom de en gång sett ut. Följ hans arbete på Instagram, där heter han @skogsrock.

TEXT & FOTO **Marcus Oceanlander**

Mulmholmsdikt

Insekterna hotas
bostadsbristen tätnar
Den döda veden lever
Men ingen död ved lämnas kvar längre

I de ihåliga träden
finns mulm
Som de lever i
och finner sin föda
I de knotiga stammarna
mellan grov bark
Finns över tusen arter

Men när de stora
stammarna multnar
Finns inga fler döda
gamla träd, och insekterna dör
Fåglarna dör, hela skogens vackra
skönsjungande liv

Men hoppet finns där
vi får göra hål i träd
Och göra holkar med mulm i
Som fågelholkar är för fåglar
Är mulmholkar för insekterna!

Som en jätteholk, en meter hög,
En halvmeter bred, tjock plank,
ett dåligt passat lock med hål i.
Härma ett ihåligt träd
Där temperaturen är jämn
där insekter och fukt kan komma in

Botten täcks med lera
sedan material som
med tiden bryts ner till
Mulm, där insekterna ruva...

Miljörörelsen gör kärnavfallsförvaren säkrare

För att skydda människor, natur och miljö finns det lagar och regler för hur det ska gå till att ge tillstånd till miljöfarliga verksamheter. När sådana beslut tas måste de som kan påverkas få tillgång till information och möjlighet att säga vad de tycker. Dessa rättigheter, liksom rätten att kunna få frågan prövad av domstol, tillhör de grundläggande demokratiska rättigheterna i samhället. Den 22 december planerar regeringen att meddela sitt beslut om det utbyggnationen av det existerande förvaret för kortlivat radioaktivt avfall, SFR 2. Den 27 januari planerar de meddela beslut om kärnbränsleförvaret.

TEXT Christine Anvegård

FOTO Kilian Karger/Unsplash

KÄRNKRAFT

Ansökningarna om att få bygga ett kärnbränsleförvar i Forsmark samt att bygga till förvaret för kortlivat radioaktivt avfall under havet i Forsmark ligger hos regeringen som planerar att ta beslut 27 januari respektive 22 december. Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) har sedan ansökningarna hamnade hos regeringen drivit på, tillsammans med sina medlemsföreningar, för att de beslut som regeringen tar ska ha den långsiktiga säkerheten som högsta mål. Genom öppenhet och dialog kan komplicerade beslut och avvägningar mellan olika intressen ske utifrån en så komplett faktagrund som möjligt. Att alla personer som kan påverkas kan lämna synpunkter och bli hörda är alltså en förutsättning för att besluten ska kunna bli bra.

I en del fall finns det frågor som lätt skulle glömmas bort om det bara var grannar och myndigheter som kunde göra sin stämma hörd, inte minst i de frågor som rör naturen och kommande generationer. Därför har även miljöorganisationer rätt att delta i beslutsprocesser om kärnkraftverk, kärnavfallsförvar och annan miljöfarlig verksamhet.

Miljöorganisationer har ofta stor kunskap om natur och miljö och försöker påverka samhället för att minska miljöproblemen och bevara naturen. Detta är allmänintressen som samhället

bestämt ska skyddas. Miljöorganisationerna har därför en viktig roll när verksamheter ska prövas rättsligt ur miljösynpunkt och har fått så kallad ”talerätt” enligt bland annat miljöbalken och kärntekniklagen. Miljöorganisationernas talerätt innebär bland annat att kunna delta som part i myndigheters och domstolars prövningar av miljöfarlig verksamhet och att kunna överklaga beslut. Denna rätt har införts på grund av internationella åtaganden inom Århuskonventionen och EU:s rättsakter, som slår vakt om att både miljöorganisationer och medborgare ska kunna påverka viktiga miljöbeslut.

Hösten 2017 deltog MKG tillsammans med Naturskyddsföreningen i mark- och miljödomstolens huvudförhandling för en ansökan om att få bygga ett kärnbränsleförvar. MKG var med och belyste de problem som kvarstod rörande den långsiktiga säkerheten och domstolen såg att det saknades ett tillräckligt underlag rörande kopparkaplarnas funktion. Något som meddelades regeringen. Hösten 2018, då även Jordens Vänner blivit medlem i MKG, deltog föreningarna i huvudförhandlingen för en ansökan om att få bygga ut det existerande förvaret för kortlivat radioaktivt avfall, SFR.

Höj rösten för världens skogar

KRÖNIKA

av **NASTARAN ZARGARI**
Ordförande Jordens Vänner

Regnskogen i Rondônia hör ihop med skogen runt Muonio sameby. På båda platserna behöver människorna som drabbas av avverkningen få höras i de rum där besluten fattas. Jordens Vänner's nya ordförande Nastaran Zargari reflekterar över organisationens roll i en hårt avskogningsdrabbad värld.

”Grupper som står på frontlinjen varje dag måste inkluderas där besluten fattas.”

Arets sista månader har varit intensiva, bland annat har COP26 ägt rum i Glasgow där Jordens Vänner haft representanter på plats, och så har Txai Suruí och Bitaté Uru Eu Wau Wau Juma varit på besök från vår partnerorganisation Kanindé i Amazonas. Tack vare Txai och Bitaté och tusentals andra urfolksungdomar bromsas skövlingen av skogen - deras hem. Men priset för engagemanget är högt, de har sett vänner mördas för sin aktivism. Under besöket bjöd vi in våra aktiva ungdomar till en träff med Txai och Bitaté. Samtalet som fördes under kvällen berörde mig djupt och är något jag länge kommer att bära med mig. Deras situation stärker insikten om hur viktigt det är att urfolk och marginaliserade grupper som står på frontlinjen varje dag måste inkluderas där besluten fattas. Beslut som avgör människors framtid och som i många fall handlar om liv och död.

Kastar vi en blick på hemmaplan har vi bland annat en situation med Sveaskogs avverkningsplaner i Muonio sameby. Sveaskog har lämnat in hundra avverkningsanmälningar för området kring Muonio sameby till Skogsstyrelsen, en yta som motsvarar nästan 2000 hektar. Det statliga skogsbolaget kör i och med detta över samernas rättigheter och avverkar gamla

naturskogar i viktiga renbetesområden. Det finns en samisk princip som handlar om att alla frågor ska betraktas som miljöfrågor eftersom miljön berör alla aspekter av människans liv och livsmiljöer. Inom skogsindustrin gör man precis tvärtom och fortsätter med business as usual, med kalhyggesbruk som ödelägger natur- och kulturarv. Avverkningen bidrar även till att arbetstillfällen inom andra verksamheter som inte utarmar skogsekosystemet på samma sätt - såsom rennäring, friluftsliv och naturturism - får minskade förutsättningar. Det bästa sättet att hejda klimatförändringarna enligt FN:s klimatpanel IPCC är att värna om urfolkens livsmiljöer.

Jordens Vänner vill krossa tilltron till kalhyggesbruk och kortsiktiga vinster. Organisationen fortsätter att växa vilket gör oss till en starkare röst i opinionen för ett hållbarare skogsbruk världen över. Låt oss tillsammans med aktivisterna på frontlinjen höja rösten för världens skogar. ○

Stöd kampen för ett levande Amazonas

Bli månadsgivare:
jordensvanner.se/manadsgivare/

Eller swisha en gåva
till hela vår
verksamhet för
klimaträttvisa här

123-900 47 48

